

### Література:

1. Dyvnych, H. Regulations on social entrepreneurship: European experience. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 2022. (2), 47–52. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-2-8>.

2. Нагорна Н.С. Особливості розвитку соціального підприємництва в умовах воєнного стану. *Психологічні студії*. 2023. № 2. С. 146–154.

3. Dyvnych H., Verbytska A. University strategy on social entrepreneurship development: the potential for veterans` reintegration. *Knowledge, Education, Law, Management*, 2023. (56), 208–213. DOI: <https://kelmczasopisma.com/en/viewpdf/10776>.

4. Коленіченко Т. І. Інституційні суб'єкти соціальної реінтеграції ветеранів в умовах війни: стейкхолдерський підхід. Стратегія сучасного розвитку України: синтез правових, освітніх та економічних механізмів : колективна монографія / за загальною редакцією професора Старченка Г. В. REICST. С. 269–282. DOI: <https://doi.org/10.54929/monograph-12-2022-06-03>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-75>

## РОЛЬ РИТОРИКИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**Волкова Г. В.**

*доктор філософії за спеціальністю культурологія,*

*викладач*

*КЗПСО Школа мистецтв № 3*

*м. Одеса, Україна*

Антична грецька культура характеризується позачасовою актуальністю знання і суспільно-культурного піднесення. Антична епоха сформувала наукову базу для подальшого розвитку філософії, математики, астрономії тощо. Особливу цінність для давньогрецької культури становить риторика, яку ми можемо інтерпретувати, як мистецтво якісно і чітко доносити свої думки. «Головне завдання риторики з давніх часів полягало у вихованні гармонійної, інтелектуально і духовно розвиненої, соціально-активної особистості, яка володіє культурою мислення та мистецтвом слова, що слугує досягненню суспільно– корисних цілей» [1, с. 38]. П. Гіро визначає риторику як «одну з античних галузей знання, яка найбільшою мірою достойна йменуватися наукою» [2, с. 436]. Тобто виділяючи ораторське

мистецтво серед інших, наголошуючи на його особливій значущості в рамках античної культури.

Відомий античний філософ Арістотель у своєму трактаті «Риторика» надав наступне визначення: «Риторика – мистецтво, що відповідає діалектиці, оскільки обидві сфери стосуються таких предметів, знайомство з якими може певним чином вважатися загальним надбанням всіх і кожного і які не належать до галузі будь-якої окремої науки» [3, с. 4]. В результаті усі люди так чи інакше пов'язані із цими двома «мистецтвами», оскільки кожному, на думку Арістотеля, доводилось оспорювати чи підтримувати чужу думку.

У контексті сучасної освіти риторика стосується систематичного вивчення та практики ефективних комунікативних навичок, що охоплює вербальні, письмові та цифрові форми вираження. Він підкреслює здатність переконливо передавати ідеї, критично аналізувати інформацію та адаптувати комунікаційні стратегії до різноманітної аудиторії та технологічного середовища, що розвивається. Риторика в сучасній освіті виходить за рамки традиційних публічних виступів і письма, інтегруючи цифрову грамотність, міжкультурну комунікацію та етичні міркування, готуючи студентів орієнтуватися в складнощах сучасного світу, «сучасна риторика, спираючись на класичні традиції античної риторики, досліджує загальні питання мовленнєвого спілкування, розробляє правила, за якими думка, ідея і задум знаходять вираження в слові та в мовленні» [4, с. 249].

Риторика, або ораторське мистецтво, залишається актуальним й необхідним в умовах сучасної освіти, оскільки допомагає сформувати основні навички поглибленого навчання під час здобуття вищої освіти. На заняттях з риторики студенти вчаться логічно мислити, виявляти неправильні або слабкі аргументи, будувати хорошу аргументацію щодо суперечливої теми та долати надто поширений страх виступати публічно, щоб вони могли чітко та добре висловлюватися.

Риторика є інтелектуальною базою будь-якої освіти, незалежно від того, чи слід за нею вивчення інженерії, англійської мови чи комп'ютерних наук. Чітке мислення, гарна аргументація та логічне обговорення є важливими для успіху студента в будь-якій дисципліні та галузі. Риторика в сучасній освіті відіграє вирішальну роль у підготовці людей до різноманітних професійних умов. Відточуючи навички ефективного спілкування, студенти краще орієнтуються та досягають успіху в різних кар'єрних напрямках.

Оскільки технології продовжують активно розвиватися, у процесі навчання риториці, ймовірно, приділятиметься більше уваги навичкам цифрового спілкування. Студентам потрібно буде орієнтуватися та ефективно використовувати різні цифрові платформи, соціальні медіа та

мультимедійні інструменти, які допоможуть підготуватись до розвинутого комунікаційно-технічного середовища.

В епоху інформаційного перевантаження навчання риториці залишатиметься наріжним каменем для розвитку критичного мислення та навичок інформаційної грамотності. Студенти мають навчатися аналізувати та оцінювати інформацію, виявляти надійні джерела та будувати змістовні аргументи.

Підводячи підсумки, можна сказати, що очікувана роль риторики в освітньому середовищі, що піддається активним змінам, передбачає підготовку студентів не лише до ефективної комунікації, але й до багатогранних вимог нестабільного культурного середовища. Риторика є основою для студентів, яка допомагає орієнтуватися в складнощах, сприймати різноманітність і робити значний внесок у глобалізоване та взаємопов'язане суспільство. Риторика в сучасній освіті – це універсальний інструмент, який не тільки покращує комунікативні навички, але й розвиває критичне мислення, здатність до адаптації та глобальної інтеграції. Вона виховує в людях здібності, необхідні для досягнення успіху в динамічному та взаємопов'язаному світі, що робить її основоположним елементом сучасної освіти.

### Література:

1. Будянський Д. В. Напрямки використання здобутків риторики в процесі розвитку риторичної культури викладача вищого навчального закладу. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. 11 квіт. С. 38–41.
2. Енциклопедичний словник класичних мов / Л. Л. Звонська, Н. В. Корольова, О. В. Лазер-Паньків та ін.; За ред. Л. Л. Звонської. К: ВПЦ «Київський університет». 2017. 552 с.
3. Aristotle. *The art of Rhetoric*. Penguin Classics, 1992. 292 p.
4. Korableva G., Gorelova L. Improving the teaching of rhetoric of students-philologists by text analysis. *Journal for the education of gifted young scientists*. 2020. No. 8 (1). P. 241–253.